

Asia: VN/16357/2020

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedon laatukriteereistä

Laatukriteerikokonaisuus ja sen vaikuttavuus

Miltä laatukriteerikokonaisuus vaikuttaa?

Erittäin tarkalta ja laajalta, taustakysymykset oli erittäin hyvin asetettu. Kysymykset toimivat myös hyvänä lähestymistapana ja näkökulmana tiedon laatukriteereihin. Laatukriteerikokonaisuudessa oli otettu huomioon kaikki tiedon osa-alueet ja siinä oli paljon hyödyllistä ja uutta tietoa itselleni. Kokonaisuudessa ei nähdäkseni ole mitään kritisoitavaa.

Kuinka hyvin laatukriteerit ja mittarit tukevat yhteismitallista tiedon laadun tunnistamista ja siitä keskustelemista julkishallinnossa?

Nähdäkseni erittäin hyvin. Tiedon käsite (hyvin perusteltu tosi uskomus) on hyvin monipuolinen ja sitä voidaan lähestyä monella erilaisella tavoilla (esimerkiksi ajalliset ja paikalliset merkitykset; tiedon rajat; tiedon tarkoitus; tiedon elinkaari). Koska Internetin yleistymisen ja digitalisaation seurauksena kaikenlaisen informaation määrä on merkittävästi kasvanut, on yhä tärkeämpää, että tiedolle asetetaan yhä tarkempia laatukriteereitä.

Missä yhteyksissä laatukriteeristön mukainen yhteinen tiedon laadun tunnistaminen ja määrittely tukisi julkishallinnon tiedon hyödyntämistä ja avaamista?

Mitä lähempänä erilaisten organisaatioiden käsitys tiedosta ja sen hallitsemisesta tietojärjestelmissä on toisiaan, sen paremmin yhteistyö erilaisen julkishallinnon instanssien välillä toimii. Tieto on aina jollakin tavoin puutteellista, jos ehdoton todistettavuus on tärkein kriteeri, joudutaan osasta tietoa luopumaan. Tiedon virtaus tietojärjestelmässä on mielestäni aina jonkinasteinen kompromissi; mitä tiedon osa-aluetta halutaan painottaa.

Miten hyvin laatukriteeristö ja mittaristo toimisi tiedon laadun parannuksen tukena pidemmällä tähtäimellä?

Tiedon luonne on kommunikatiivinen, jolloin tieto on usein jonkinlaisessa vuorovaikutusprosessissa syntynyt. Tiedon merkitykset muodostuvat myös siitä, millaisia yhteyksiä se saa ympäröivän maailman todellisuuteen. Itseäni kiinnostaa se, kuinka erilainen tiedonhallinnan teknologian muuttuminen muuttaa tiedon luonteen lisäksi tapaa, jolla tiedon kriteereitä määritellään.

Tiedon käyttäjän tulokulma laatukriteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatukriteerien ja mittarien kokonaisuus vaikuttaa tiedon käyttäjän näkökulmasta?

Tiedon tarve lähtee aina jonkinlaisesta intressistä ja sosiaalisesta tarkoituksesta, käsittääkseni kaikki relevantit tarkoitukset ja tiedon intressit on käsitelty laatukriteereissä. Informaatio käsitteellistetään eri tavoin eri ajassa ja ympäristössä, silti siinä on idean tasolla jotain pysyvää, muuten sen olemus katoaisi tiedon virtaan ja sitä ei voitaisi hyödyntää tai tunnistaa organisaatiolle tarpeelliseksi. Mielestäni laatukriteerien listaus on selkeä ja hyvin perusteltu. Siinä on myös hyvin huomioitu syy-seuraus-suhteet.

Tuottaako se riittävän kuvan yksittäisen tietoaineiston laadusta sen käyttäjän tueksi?

Tuottaa. Yksittäisen tietoaineiston suhteessa laajempaan tiedon kokonaisuuteen on kyse osan ja kokonaisuuden suhteesta. Enemmänkin tiedon käyttäjän ongelmana on nykyisin ehkä se, kuinka erottaa toiminnan kannalta tarpeellinen ja merkittävä tieto ei-merkittävästä, mikä korostaa meta- ja kuvailutiedon merkitystä. Siinä mielessä laatukriteerikokonaisuuden avulla voidaan ehkä järjestää tietoa vieläkin tehokkaammin.

Tiedon tuottajan tulokulma laatukriteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatukriteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon avaamisen yhteydessä vaikuttaisi tiedon tuottajan näkökulmasta?

Tiedon laatukriteerit ja mittarit ovat tärkeä osa pohdintaa siitä, millaista metatietoa kannattaa kerätä. Millaista metatietoa tiedon hallintaan tarvitaan ja kuinka sitä voidaan käyttää? Tiedon elinkaari (aktiivisesta vaiheesta passiiviseen historialliseen käyttövaiheeseen) ja ennen kaikkea tiedon säilyttämisen kysymykset näyttäytyvät uudesta näkökulmasta, kun yksittäisen tietoelementin laatua voidaan mitata erilaisin kriteerein. Siinäkin mielessä tämä on hyvä kehityssuunta.

Mitä laatukriteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon tuottajan näkökulmasta edellyttäisi?

Tiedon laadun mittaaminen on johtaa tiedonhallinnan kehittämiseen. Kun tiedon tuottaja tietää jo ennakoita, kuinka tietoa määritellään laatukriteereillä ja kuinka se vaikuttaa tiedon mittaamiseen, hän pystyy ennakoimaan millaista tietoa hänen itsensä kannattaa tallettaa.

Laatukriteeristön ja mittariston hallinta

Millaiset tehtävät ovat mielestäsi laatukriteeristöä ja mittaristoa ylläpitävän ja kehittävän tahon tärkeimmät tehtävät?

Luoda ja ylläpitää kriteeristöä. Teknologian muuttuminen ja tiedonkäsittelymenetelmien kehittyminen, muuttavat myös käsitystämme tiedon ajallisuudesta ja paikallisuudesta. Tiedon rajat liudentuvat ja prosessit, joissa tietoa tuotetaan ja kulutetaan ovat aiempaa laajemmat. Myös tiedon totuusarvo on yhä kovemman keskustelun kohteena, varsinkin jos tietoon itseensä liittyy voimakkaita intressejä.

Minkälaista tukea ja koordinaatiota odotat tältä taholta?

Uskon, että kaikki tahot arkistoalalla auttavat tarvittaessa toisiaan ja vastaavat kysymyksiin, jos tarpeen. En osaa sen tarkemmin määritellä.

Millainen verkostotoiminta edistäisi laatukriteeristön ja mittariston käyttämistä ja kehittämistä parhaiten?

Kaikki inhimillinen toiminta ja etenkin sen vuorovaikutuksellisuus tuottaa tietoa, jota voidaan tallettaa asiakirjamuotoon. Tieto on yksi inhimillisen toiminnan perustavista käsitteistä, siksi kaikki tiedon käsittelyyn liittyvä toiminta muuttuu usein monitieteelliseksi. Ainakin filosofialla (tietoteoria), tietojen käsittelytieteellä (tietotekniikka) ja arkistotieteellä on keskeisenä tieto ja sen hallitsemisen ymmärtäminen. Siksi mahdollisimman monenlainen osaaminen erilaisilta tieteenaloilta auttaa parhaiten mittariston kehittämisessä.

Fritius Ilkka
Vaalijalan kuntayhtymä

Virtanen Aarni
Vaalijalan kuntayhtymä - Aarni Virtanen, Vaalijalan kuntayhtymän
arkistonhoitaja